

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

فَضَائِلُ وَأَدَابُ الْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ وَأَحْكَامُ زِيَارَةِ قَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ وَقَبْرِ صَاحِبَيْهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

українська

أوكراني

Достоїнства та етикет Пророчої мечеті,
а також положення щодо відвідування
могили Пророка Мухаммада, мир йому і
благословення Аллага, і могил двох
його сподвижників, нехай буде
задоволений ними Аллаг

науковий комітет
під управлінням Відомства у справх релігії
у Заповідній Мечеті "Аль-Харам"
та Пророчій Мечеті "Аль-Набаві"

فَصَائِلُ وَأَدَابُ الْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ
وَأَحْكَامُ زِيَارَةِ قَبْرِ النَّبِيِّ ﷺ
وَقَبْرِي صَاحِبِيهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا

**Достоїнства та етикет Пророчої мечеті, а
також положення щодо відвідування
могили Пророка Мухаммада, мир йому і
благословення Аллага, і могил двох його
сподвижників, нехай буде задоволений
ними Аллаг**

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ

بِرئاسةِ الشُّؤْنِ الدِّينِيَّةِ بِالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

**науковий комітет під
управлінням Відомства у справах релігії у
Заповідній Мечеті "Аль-Харам" та Пророчій
Мечеті "Аль-Набаві"**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Достоїнства та етикет Пророчої мечеті, а також положення щодо відвідування могили Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і могил двох його сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг

Книга роз'яснює достоїнства Пророчої мечеті та етикет її відвідування, а також викладає етикет відвідування могили Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, та могил двох його сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг, наголошуючи на важливості поважності, чистоти та віддалення від нововведених дій під час відвідування.

Достоїнства та етикет Пророчої мечеті, а також положення щодо відвідування могили Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і могил двох його сподвижників, нехай буде задоволений ними Аллаг

Підготував

Науковий комітет при керівництві у справах релігії в Заповідній мечеті та Пророчій мечеті

1447 року гіджри

Вступ

Хвала Аллагу, Господу світів! Мир і благословення тому, хто був посланий як милість для світів, а також його родині, сподвижникам і тим, хто дотримувався його Сунни та керувався його настановами до самого Дня Суду. А потім:

Це стисле послання містить вказівку на особливі достоїнства Пророчої Мечеті, етикет її відвідування, а також правила відвідування могили Пророка, мир йому і благословення Аллага, та могил двох його сподвижників. Ми зібрали цей матеріал для відвідувачів Пророчої Мечеті, щоб вони мали чітке знання та розуміння про її переваги мечеті Пророка цієї умми, мир йому і благословення Аллага, етикет її відвідування та здійснення молитви в ній. Просимо Щедрого та Всемилистивого Аллага, щоб цей труд був корисним, праведним і щирим, звершеним лише заради Його Лику. Воістину, Він — Найкращий із тих, Кого просять, і Найщедріший із тих, на Кого сподіваються.

Науковий комітет

Перше: Достоїнства Пророчої Мечеті

Всевишній Аллаг сказав:

﴿وَرُبُّكَ يُخَلِّقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ ۗ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا

«І Господь твій створює, що побажає, і обирає, немає у них вибору проти Його волі! Пречистий Аллаг і Вищий від того, що вони додають Йому у співтовариші!»

[Сура Аль-Касас (Розповідь): 68]. І Аллаг Всевишній обрав це місце, щоб воно стало мечеттю для Свого Пророка, мир йому і благословення Аллага, і наділив його численними достоїнствами, серед яких:

1) Те, що це одна з трьох мечетей, до яких узаконено вирушати у паломництво.

Передається від Абу Гурейри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«لَا تُسَدُّ الرَّحَالَ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا، وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى».

«Не вирушають у дорогу з наміром поклоніння, окрім як до трьох мечетей: Цієї моєї мечеті, Заповідної мечеті та мечеті Аль-Акса.»¹

2) Молитва в цій мечеті краща за тисячу молитв у будь-якій іншій мечеті, окрім Заповідної мечеті.

Передається від Абу Гурайри, нехай буде

¹ [Передали це аль-Бухарі (1189) та Муслім (1397), і наведений текст належить йому].

задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيْمَا سِوَاهُ، إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ».

«Молитва в цій моїй мечеті краща за тисячу молитв у будь-якій іншій мечеті, окрім мечеті Заповідної»¹.

3) Мечеть, заснована на богобоязливості від першого дня.

Абу Са'ід аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, передає: «Я зайшов до Посланця Аллаг, мир йому і благословення Аллага, в дім однієї з його дружин і запитав: “О Посланцю Аллага, яка з двох мечетей заснована на богобоязливості?” Він узяв жменю камінців, ударив нею по землі, а потім сказав:

«هُوَ مَسْجِدُكُمْ هَذَا» لِمَسْجِدِ الْمَدِينَةِ.

«Це — ця ваша мечеть» — про мечеть у Медині»².

4) Винагорода того, хто здобуває знання в цій мечеті, подібна до винагороди того, хто бореться на шляху Аллага.

Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що він сказав: «Я чув,

¹ [Передали це аль-Бухарі (1190) та Муслім (1395), а наведений текст належить аль-Бухарі].

² [Муслім (1398)].

як Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«مَنْ جَاءَ مَسْجِدِي هَذَا، لَمْ يَأْتِهِ إِلَّا لِحَيْثٍ يَتَعَلَّمُهُ أَوْ يُعَلِّمُهُ، فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَمَنْ جَاءَ لِغَيْرِ ذَلِكَ، فَهُوَ بِمَنْزِلَةِ الرَّجُلِ يَنْظُرُ إِلَى مَتَاعِ غَيْرِهِ».

«Хто прийде до цієї моєї мечеті, не приходячи до неї інакше як заради блага, якому він навчається або якого навчає, той подібний до того, хто здійснює боротьбу на шляху Аллага. А хто прийде не заради цього, той подібний до людини, яка дивиться на майно інших»¹.

5) В цій мечеті ній знаходиться Благословенна Равда.

Передається від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمَنْبَرِي عَلَى حَوْضِي».

«Те, що знаходиться між моїм домом і моїм мінбаром, — сад із садів Раю, а мій мінбар — на моєму Хавді (водоймою)»².

Друге: Бажаність відвідування Пророчої Мечеті

Зважаючи на ці та інші чесноти, відвідування мечеті Пророка задля молитви та поклоніння є

¹ [Передав Ібн Маджа (№ 227) з достовірним існадом].

² [Передав Аль-Бухарі (1195) і Муслім (1390)].

справою благородною та бажаною.

- Паломнику та іншим особам бажано відвідати мечеть Пророка, мир йому і благословення Аллага, до або після Хаджу, проте це відвідування не є ані умовою Хаджу, ані його стовпом чи обов'язковою дією, і воно не пов'язане з ним безпосередньо.

- Для відвідування мечеті Пророка, мир йому і благословення Аллага, не встановлено ані певної кількості молитв, ані певного терміну перебування в Медіні. Відвідування вважається здійсненим навіть за умови виконання тільки однієї молитви — чи то обов'язкової, чи то добровільної, проте чим більше в ній виконано молитв, тим більша нагорода від Аллага.

- Відвідувачу Пророчої Мечеті бажано здійснювати в ній усі обов'язкові молитви, а також добровільні, оскільки, як було зазначено раніше, молитва в ній краща за тисячу молитв у будь-якому іншому місці, крім Заповідної мечеті.

Третє: Етикет відвідування Пророчої Мечеті

Коли мусульманин приходить до мечеті Пророка, мир йому і благословення Аллага, йому бажано дотримуватися шаріатського етикету, що стосується мечетей загалом та

Пророчої Мечеті зокрема, а саме:

Слід приходити до мечеті у спокійному, серйозному стані з повагою до мечеті, та в стані ритуальної чистоти, з належним зовнішнім виглядом і приємним запахом, адже передають від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«إِذَا تُوبَ لِلصَّلَاةِ فَلَا تَأْتُوهَا وَأَنْتُمْ تَسْعَوْنَ، وَأَتْوَهَا وَعَلَيْكُمْ السَّكِينَةُ، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأْتِمُوا، فَإِنْ أَحَدَكُمْ إِذَا كَانَ يَعْبُدُ إِلَى الصَّلَاةِ فَهُوَ فِي صَلَاةٍ».

«Коли пролунав заклик до молитви, не йдіть на неї поспішаючи, а йдіть спокійно й поважно. Те, що встигнете застати, — здійснійте разом з іншими, а те, що пропустите, — доповніть самотійно. Адже коли хтось із вас прямує на молитву, він уже перебуває в стані молитви».

¹ І передається від Абу Саїда аль-Худрі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк Мухаммад, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«الغسلُ يومَ الجمعةِ واجبٌ على كلِّ محتلمٍ، وأنَّ يسنَّ، وأنَّ يمَسَّ طيبًا إنَّ وجدًا».

«Повне омовіння у п'ятницю є обов'язковим для кожного повнолітнього мусульманина, а

¹ [Передали аль-Бухарі (636) та Муслім (602)].

також очищення зубів місваком і використання пахощів, якщо вони у нього є»¹ Що ж до жінки, то, коли вона приходить до мечеті, вона повинна бути покритою своїм хіджабом, і їй не дозволено користуватися пахощами, оскільки Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«إِذَا شَهِدْتَ إِحْدَاكُنَّ الْمَسْجِدَ فَلَا تَمَسَّ طَبِيبًا».

«Якщо якась з вас приходить до мечеті, то нехай не користується пахощами»².

Заходить до Пророчої Мечеті з правої ноги та промовляти дуа входу до мечеті. Відвідувачу рекомендується заходити до Пророчої Мечеті з правої ноги, як і до інших мечетей, та промовляти таке дуа:

«بِسْمِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ».

«З іменем Аллага, і мир посланцю Аллага. О Аллаг, пробач мені мої гріхи і відкрий мені ворота Твоєї милості (Бісмі-Лягі, вас-салямю 'аля расулі-Ляг, Аллагумма-гфір лі зунубі ва-фтах лі абваба рахматік)»³. А також каже:

¹ [Передали Аль-Бухарі (846) і Муслім (858), а мухталім — це повнолітній].

² [Муслім (443)].

³ [Передав його Ібн Маджа (771), з достовірним існадом].

«أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ، وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ، وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ، مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ».

«Звертаюся за захистом до Великого Аллага, Його Благородного Лику і Його Одвічної Влади від проклятого шайтана (А'узу бі-Лягі-ль-'Азим, ва бі-ваджгігі-ль-карім, ва сультагігі-ль-кадім, міна-ш-шайтані-р-раджім)»¹.

Виконання молитви привітання мечеті. Сунною є для того, хто зайшов до Пророчої Мечеті для молитви, виконати молитву в два ракаати для привітання мечеті, перш ніж сісти. Передається зі слів Абу Катади аль-Харіса ібн Ріб'і аль-Ансарі, нехай буде задоволений ним Аллаг, що Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ، فَلَا يَجْلِسُ حَتَّى يُصَلِّيَ رَكَعَتَيْنِ».

«Коли хтось із вас заходить до мечеті, то нехай не сідає, доки не звершить два ракаати»².

Слід докладати зусиль для молитви в перших рядах, оскільки в цьому велика винагорода. А досягти цього можливо лише завдяки завчасному приходу на мечеті, про що свідчить хадіс від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, що посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

¹ [Передав Абу Дауд (466), з достовірним існадом].

² [Передав аль-Бухарі (1171) Муслім (714)].

«لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي التَّدَاءِ وَالصَّفِّ الْأَوَّلِ، ثُمَّ لَمْ يَجِدُوا إِلَّا أَنْ يَسْتَهْمُوا عَلَيْهِ لَاسْتَهَمُوا».

«Якби люди знали, скільки [благодаті і винагороди] є в заклик на молитву і першому ряду молящихся, вони б кидали жереб, якби не знайшли іншого способу здобути її»¹. Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав своїм сподвижникам, нехай буде вдоволений ними Аллаг:

«تَقَدَّمُوا فَأَتَمُّوا بِي، وَلِيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ، لَا يَزَالُ قَوْمٌ يَتَأَخَّرُونَ حَتَّى يُؤَخَّرَهُمُ اللَّهُ».

«Займайте перші ряди і моліться разом зі мною, а ті, хто після вас, нехай слідують за вами. Адже ті, хто звик відставати, не перестануть триматися позаду, доки Аллаг не відсуне їх назад»².

Що ж стосується жінок, то для них кращою є молитва в останніх рядах і перебування подалі від чоловіків, згідно з хадісом від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, який сказав: «Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

¹ [Передали Аль-Бухарі (615) і Муслім (437)].

² [Муслім (438)].

«خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوْلَاهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوْلَاهَا».

«Для чоловіків найкращим рядом є перший, а найгіршим – останній, а для жінок найкращим рядом є останній, а найгіршим – перший»¹, Однак, якщо вони моляться окремо або між ними та чоловіками існує перегорода, як це влаштовано в Пророчій Мечеті, то найкращими рядами для них є перші, оскільки причина для іншого порядку в такому разі відсутня.

Здійснення молитви слід за імамом й остерігатися випереджати його, згідно з хадісом від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, у якому Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«إِنَّمَا جُعِلَ الْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ».

«Імам поставлений для того, щоб за ним слідували»².

Тому не дозволяється тому, хто молиться, ставати попереду імама, окрім як у разі крайньої необхідності, коли мечеть настільки переповнена, що він не знаходить місця для молитви, окрім як попереду імама.

¹ [Передав Муслім (440)].

² [Передали Аль-Бухарі (722) та Муслім (417)].

Наголошується на важливості заповнення прогалин і вільних місць між рядами та їхнього вирівнювання, але водночас слід остерігатися штовханини й створення незручностей для людей, переступання через їхні шиї та проходження перед тими, хто молиться, оскільки це є гріхом.

Здійснення молитви в Благородній Рауді для тих, кому це можливо, згідно з хадісом від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, у якому Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمَنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَمَنْبَرِي عَلَى حَوْضِي».

«Те, що знаходиться між моїм домом і моїм мінбаром, — сад із садів Раю, а мій мінбар — на моєму Хавді (водоймою)»¹.

Щодо особливих переваг молитви в Рауді не передано свідчень про якусь окрему винагороду, проте підтверджено, що вона є одним із садів Раю — як на це вказує згаданий раніше хадіс від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, — а поклоніння набувають особливого статусу завдяки особливості часу та місця їх виконання.

¹ [Передали це аль-Бухарі (1195) та Муслім (1390)].

* Відвідувачу слід обирати слушний час для молитви в Рауді, надаючи перевагу годинам, коли скупчення людей найменше. Неприпустимо штовхати своїх братів-мусульман, переступати через них або проходити перед тими, хто молиться, заради того, щоб здійснити там молитву. Адже молитва в Рауді є добровільною (нафіля), і не варто прагнути її виконання шляхом вчинення забороненого. Також відвідувачу важливо дотримуватися встановлених правил і порядку входу до Рауди, обирати відповідний час та співпрацювати з тими, хто відповідає за організацію допуску відвідувачів до неї.

Використання часу для примноження праведних справ, які наближають мусульманина до його Творця, Преславний Він, таких як молитва, читання Корану, згадування Аллага зікрами, звернення з благаннями, відвідування зібрань нагадування релігійних знань та уроків, гуртків із вивчення Священного Корану та іншого подібного.

Обов'язок шанувати Книгу Аллага, Могутній Він і Величний, та оберігання від недбалого поводження з її аркушами, нанесення написів на неї або приниження її та осквернення шляхом залишення взуття поруч із нею, кладіння на землю тощо, згідно зі словами

Всевишнього:

﴿ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعْبِيرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾﴾

﴿Це — те, що наказав Аллаг! А хто вшановує обряди, які встановив Аллаг, то це походить від богобоязливості сердець.﴾

[Сура Аль-Хадж (Хадж): 32].

Опускання погляду перед тим, на що заборонив дивитися Аллаг, Могутній Він і Величний. Відвідувач Пророчої Мечеті зобов'язаний опускати свій погляд перед тим, на що йому недозволено дивитися, і йому слід усвідомлювати тяжкість гріха в цих місцях та покарання, яке за це слідує, адже гріхи, як і праведні вчинки, стають значнішими залежно від святості часу та місця. Мусульманка ж має бути покритою хіджабом відповідно до шаріатських норм, і не показувати прикрас, щоб не спокушати чоловіків, адже це є великим гріхом.

Застереження від надмірного захоплення фотографуванням або переглядом зображень та відео в телефоні, і це стає ще небезпечнішим, якщо ці фото чи відео є забороненими.

Оберігання Пророчої Мечеті від усього, що не личить їй, як-от суперечок, підвищення голосу, оголошень про зниклі речі, торгівлі та інших подібних справ, які не є доречними ні в цій, ні в

будь-якій іншій мечеті, згідно з хадісом від Абу Гурайри, нехай буде задоволений ним Аллаг, у якому Пророк, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ أَوْ يَبْتَاغُ فِي الْمَسْجِدِ، فَقُولُوا: لَا أَرْبَحَ اللَّهُ تِجَارَتَكَ، وَإِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَنْشُدُ فِيهِ ضَالَّةً، فَقُولُوا: لَا رَدَّ اللَّهُ عَلَيْكَ».

«Якщо ви побачите, як хтось продає або купує що-небудь у мечеті, то скажіть: "Нехай Аллаг зробить твою торгівлю неприбутковою!", і якщо ви побачите, як хтось розпитує в ній про пропажу, то скажіть: "Нехай не поверне тобі цього Аллаг!"»¹.

Необхідність дотримуватися особистої гігієни та застереження від неприємних запахів, таких як часник, цибуля, тютюн, піт тощо, що завдає шкоди братам по вірі, які моляться поруч, згідно з хадісом від Джабіра ібн Абдуллага, нехай буде задоволений ним Аллаг, який сказав, що Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказав:

«مَنْ أَكَلَ ثُومًا أَوْ بَصَلًا، فَلْيَعْتَزِلْنَا - أَوْ قَالَ: فَلْيَعْتَزِلْ مَسْجِدَنَا - وَلْيَتَعَدَّ فِي بَيْتِهِ».

«Нехай той, хто поїв часнику або цибулі,

¹ [Хадіс передали ат-Тірмізі (1321) та Ібн Хузайма (1305), з достовірним існадом].

сторониться нас (або сторониться нашої мечеті) і залишається у себе вдома»¹.

Дбати про чистоту мечеті Пророка та не кидати сміття всередині мечеті й на її площах, як-от залишки їжі та одноразових скатертин для розговіння, особливо в місяць Рамадан, а також не плювати у проходах та на майданчиках, і тому подібне.

Слід уникати виконання молитви в проходах, біля дверей та в місцях скупчення людей, через негативні наслідки, до яких це призводить, як-от перекриття собою цих проходів та заповідання незручностей мусульманам.

Здійснення молитви чоловіками та жінками у спеціально відведених для кожного з них місцях як усередині Пророчої Мечеті, так і на її подвір'ях. Чоловік не повинен молитися поруч із жінкою, а жінка — поруч із чоловіком. Також слід максимально остерігатися того, щоб не опинитися попереду імама під час молитви.

Виходити з мечеті потрібно з лівої ноги, і казати при виході:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ».

«О Аллаг, я прошу Тебе про Твою щедрість (Аллагумма інні ас'алюка мін фадлік)»². Або

¹ [Передали аль-Бухарі (7359) та Муслім (564)].

² [Передав Муслім під номером (713)].

промовляє благословення на пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, й говорить:

«رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَاْفْتَحْ لِي اَبْوَابَ فَضْلِكَ».

«О Господи, пробач мені гріхи мої і відкрий мені ворота Твоєї щедрості! (Раббі гфір лі зунубі, ва-фтах лі абваба фадлік)»¹.

**Четверте: Постанови та етикет
відвідування могили пророка
Мухаммада, мир йому і благословення
Аллага, та могили його двох
сподвижників, нехай буде Аллаг
вдоволений ними**

Рекомендується відвідувати могилу пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, та могили двох його сподвижників — Абу Бакра та Умара, нехай буде задоволений ними Аллаг, – як мешканцям Медіни, так і тим, хто прибув до неї як гість чи відвідувач, згідно із загальними доказами, що вказують на законність відвідування могил, серед яких вислів Пророка, мир йому і благословення Аллага:

«نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ، فَزُورُوهَا».

¹ [Цей хадіс переданий у ат-Тірмізі (314), з достовірним існадом].

«Я забороняв вам відвідувати могили, але тепер відвідайте їх»¹.

І доказом на особливість вітання миром пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, після його смерті є його слова:

«مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ، إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ».

«Немає нікого, хто привітав би мене миром, щоб Аллаг, Могутній Він і Величний, не повернув мені мій дух, аби я відповів йому на привітання»².

Жінкам не дозволено відвідувати його могилу, мир йому і благословення Аллага, та могили інших мусульман, адже відвідування могил встановлено лише для чоловіків. А що стосується жінок, то їм заборонено відвідувати могили. Передається від Ібн Аббаса, нехай буде задоволений ними обома Аллаг, що він сказав:

«لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ، وَالْمُتَخَذِينَ عَلَيْهَا الْمَسَاجِدَ وَالسُّرُجَ».

«Прокляв посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, жінок, які відвідують могили, і тих, хто перетворює їх на місця для поклоніння та встановлює світильники»³.

Також передається від Абу Гурейри, нехай

¹ [Передав Муслім (977)].

² [Передав Ахмад у «Муснаді» (10815), з добрим існадом].

³ [Передав Абу Дауд (3236), і ат-Тірмізі (320), і ан-Наса'і (2043)].

буде задоволений ним Аллаг, що він сказав:

«أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ لَعَنَ زَوَارَاتِ الْقُبُورِ».

«Пророк, мир йому і благословення Аллага, прокляв жінок, які часто відвідують могили»¹.

* Не дозволяється вирушати в паломництво з винятковим наміром відвідати тільки могилу пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, натомість наміром подорожі має бути відвідування його мечеті та виконання в ній молитви. Коли ж паломник прибуде в Медіну, йому дозволено відвідати могилу, так само як це дозволено її мешканцям, згідно зі словами Пророка, мир йому і благословення Аллага:

«لَا تُشَدُّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِي هَذَا، وَمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى».

«Не вирушають у дорогу з наміром поклоніння, окрім як до трьох мечетей: Цієї моєї мечеті, Заповідної мечеті та мечеті Аль-Акса»².

Встановлений етикет при відвідуванні могили пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, та могил його двох

¹ [Хадіс передали ат-Тірмізі (1056) та Ібн Маджа (1576), з хорошим існадом].

² [Передали це аль-Бухарі (1189) та Муслім (1397), і наведений текст належить йому].

сподвижників, нехай буде Аллаг задоволений ними обома.

Відвідувач стає перед могилою Пророка, мир йому і благословення Аллага, обличчям до неї, а потім з повагою і тихим голосом вітає його словами:

«Мир тобі, о Посланцю Аллага, і милість Аллага, і Його благословення (Ас-салямю 'аляйка я расуля-Лляг, ва рахмату-Ллагі ва баракатуг)».

Якщо ж він додасть і скаже:

«Свідчу, що ти доніс послання, виконав довірене, наставив громаду і боровся заради Аллага, як належить (Ашгаду аннака кад баллягта-р-рісаляг, ва аддайта-ль-аманаг, ва насахта-ль-умма, ва джагадта фі-Ллягі хаккаль-джігад)»,

— то в цьому немає нічого поганого, бо все це — істина.

Потім він робить крок праворуч, щоб опинитися навпроти могили Абу Бакра ас-Сіддіка, нехай буде задоволений ним Аллаг, і каже:

«Мир тобі, о Абу Бакре ас-Сіддіку, мир тобі, о наступнику посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, нехай буде задоволений тобою Аллаг і дарує тобі Своє вдоволення, і нехай винагородить тебе найкращою

винагородою за умму Мухаммада, мир йому і благословення Аллага».

Потім він робить крок праворуч, щоб опинитися навпроти могили Умара ібн аль-Хаттаба, нехай буде задоволений ним Аллаг, і каже:

«Мир тобі, о Умаре аль-Фарук! Нехай буде задоволений тобою Аллаг і нехай дарує тобі Своє вдоволення, і нехай винагородить тебе найкращою винагородою за умму Мухаммада, мир йому і благословення Аллага».

Ібн Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, коли повертався з подорожі, приходив до могили Пророка, мир йому і благословення Аллага, і говорив: «Мир тобі, о Посланцю Аллага. Мир тобі, о Абу Бакре. Мир тобі, о батьку, а потім уходив»¹.

Не торкатися стін могили й огорожі та не цілувати їх:

Імам Малік, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Коли людина вітає Пророка, мир йому і благословення Аллага, вона повинна стати обличчям до могили, а не до киблі, підходить ближче, вітає і не торкається могили рукою»².

Імами одностайно погодилися, що не можна

¹ [Передав аль-Байгаки у "Сунан аль-Кубра" (10271), з достовірним існадом].

² «Аш-Шіфа» Каді Ійада (2/199).

ані торкатися рукою могили пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, ані цілувати її.

Паломнику не слід затримуватися біля могили, йому варто піти одразу після того, як він промовив слова вітання.

Імам Малік, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Я вважаю, що не слід стояти біля могили Пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, звертаючись із мольбами да Аллага, а натомість слід привітати і йти далі»¹.

Нафі', нехай помилує його Аллаг, сказав: «Ібн Умар, нехай буде задоволений Аллаг ним і його батьком, вітався біля могили... Я бачив його сто разів і більше, як він підходив до могили і казав: "Мир Пророку, мир йому і благословення Аллага. Мир Абу Бакру. Мир моєму батькові", — а потім відходив»².

Що стосується підвищення голосу біля його могили, мир йому і благословення Аллага, і тривалого перебування там, як це роблять деякі відвідувачі, то це суперечить встановленим нормам.

Не дозволяється звертатися з мольбою до

¹ «Аш-Шіфа» Каді Ійада (2/199).

² [Передав аль-Аджуррі у книзі «аш-Шарі'а» (5/2374, 1853).

Посланця Аллага, мир йому і благословення Аллага, чи до будь-кого іншого зі творинь задля отримання блага чи відвернення шкоди, або з проханням про задоволення потреби, позбавлення від біди, зцілення хворого, заступництво, порятунок від мук чи з іншими подібними благаннями. Адже звернення з молитвою не до Аллага в тому, на що здатний лише Аллаг, є забороненим і вважається великим багатобожжям (ширком). Всевишній Аллаг сказав:

﴿وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾﴾

﴿І сказав ваш Господь: «Звертайтеся з благанням до Мене, і Я відповім вам! Воістину, ті, які горделиво звеличаються над поклонінням Мені — увійдуть вони до Геєни нікчемними та приниженими!»﴾

[Сура Гафір (Прощаючий): 60]. І сказав Аллаг Пречистий:

﴿إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَلُكُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦١﴾﴾

﴿Воістину, ті, до кого ви звертаєтесь з мольбами замість Аллага, – раби, подібні до вас самих! Давайте, просіть у них, і нехай вони вам

дадуть відповідь, якщо ви правдиві!» [Сура Аль-А'раф (Огорожі): 194]. І сказав Величний і Піднесений:

﴿وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا﴾

«І воістину, мечеті належать Аллагу. Тож не закликайте ні до кого окрім Аллага!»

[Сура Аль-Джинн (Джинни): 18].

Не слід звертатися з мольбою до Аллага, стоячи безпосередньо перед могилою. Якщо хтось бажає звернутися з благанням, йому варто відійти від могили, повернутися в бік Кибли та звертатися до Аллага з мольбами. Не можна звертатися обличчям до могили під час дуа.

І Імам Малік, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Я вважаю, що не слід стояти біля могили пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, і звертатися з мольбою».

Не дозволено часто відвідувати могилу щоразу під час кожного входу до мечеті або виходу з неї, ні мешканцям Медіни, ні приїжджим, оскільки це є шляхом для встановлення обряду, який не із релігії Аллага.

І заборонив це Посланець Аллага, мир йому і благословення Аллага, сказавши:

«لَا تَتَّخِذُوا قَبْرِي عِيدًا، وَلَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَحَيْثُمَا كُنْتُمْ فَصَلُّوا عَلَيَّ،

«Не робіть мою могилу місцем постійного відвідування, і не перетворюйте свої будинки на могили! Але моліться за мене і вітайте мене миром, і ваше вітання дійде до мене, де б ви не знаходилися»¹.

Сенс вислову: «Не робіть мою могилу місцем постійного відвідування» полягає в тому, щоб не відвідувати її регулярно, призначаючи для цього певний час, як виділення для цього якийсь день, чи щодня, чи щотижня чи щомісяця, або запевних обставинах. Також було сказано, що це означає: не перетворюйте її на місце для зібрань².

Імам Малік, нехай помилує його Аллаг, сказав: «Не є обов'язковим для мешканців Медіни, які заходять до мечеті і виходять з неї, зупинятися біля могили, адже це лише для приїжджих»³.

І також його слова, нехай помилує його Аллаг: «Це стосується лише приїжджих» — тобто йдеться про відвідування загалом, а не про його повторення під час кожного входу й виходу.

¹ [Передав Ахмад в "Муснаді" (8804), з добрим існадом].

² Див.: «Аль-Муфрадат» ар-Рагіба аль-Асфгані (с. 594); «Шарх ас-Судур бі-тахрім раф' аль-кубур» аш-Шавкані (с. 16).

³ «Аш-Шифа» Каді 'Яда (2/204), «Аль-Мадхаль» Ібн аль-Хаджа (1/262).

Не можна стояти перед могилою в положенні того, хто молиться в обов'язковій молитві, покладаючи одну руку на іншу на грудях або під ними. Адже ця постава є особливою для молитви, і вона виражає покору й смирення, які можуть виражатися тільки перед Аллагом, Пречистий Він і Всевишній.

Не слід звертатися обличчям до могили здалеку, щоб привітати Пророка, мир йому і благословення Аллага, як це роблять деякі люди, оскільки цього не робили сподвижники, нехай буде задоволений ними Аллаг, ані праведні попередники з числа чотирьох імамів та інших вчених.

Не слід повертатися обличчям до благородної могили під час звернення до Аллага з мольбами, читання Корану чи подібних дій з будь-якого боку, оскільки це належить до того ж роду нововведень, що й згадані раніше. Мусульманину не дозволено впроваджувати в свою релігію те, чого не дозволив Аллаг. Імам Малік, нехай помилує його Аллаг, засуджував подібні дії та казав:

«Не виправить останні покоління у цій громаді ніщо інше, крім того, що виправило перших»¹.

¹ Маджму' Фатава ібн Баз (16/ 110).

Утримання від фотографування та прямої трансляції під час вітання пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага.

І нехай благословить Аллаг і привітає нашого пророка Мухаммада, його родину та всіх його сподвижників!

Index

Вступ	3
Перше: Достоїнства Пророчої Мечеті	3
Друге: Бажаність відвідування Пророчої Мечеті	6
Третє: Етикет відвідування Пророчої Мечеті	7
Четверте: Постанови та етикет відвідування могили пророка Мухаммада, мир йому і благословення Аллага, та могили його двох сподвижників, нехай буде Аллаг вдоволений ними	18

uk492v1.0 - 15/04/2026

رسالة الحرمين

Message of The Two Holy Mosques

Guidance content for the visitors of the Holy Mosque
and the Prophet's Mosque in languages

